

VAN MENS TOT MENS

LEDENORGAAN VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK 'HUMANITAS'

NUMMER 2 - VIJFTIENDE JAARGANG - JUNI 1967

REDACTIE: MR. G. EBBELING EN H. VAN SCHAAIK

VERSCHEIJNT TENMINSTE EEN MAAL PER KWARTAAL

LATEN WE WEL WEZEN...

In dit nummer van 'Van Mens tot Mens' wordt aandacht besteed aan enkele zaken, die niet zo onmiddellijk met maatschappelijk werk te maken hebben. Laurens ten Cate plaatst een aantal kritische kanttekeningen bij de nieuwe term (of kreet...) *welzijnszorg* en elders in dit nummer komt de Stichting Correlatie aan de orde, die buiten alle bestaande organisatiestructuren om zich eigenlijk toelegt op rechtstreekse contacten tussen mensen, die duidelijk één of meer verbanden met anderen te kort komen.

In beide gevallen kan men zich afvragen: Wat moeten we daar nu mee als leden van Humanitas? Die *welzijnszorg* zal er wel moeten zijn inclusief alle overkoepelende, coördinerende en beleidsvoerende organisaties, mitsgaders diverse studie-afdelingen en deskundige staven. Maar in zekere zin zal het menigeen een zorg zijn.

We voelen ons misschien meer verwant aan het werk van 'Correlatie', dat we via de radiouitzendingen van de AVRO hebben leren kennen. Dat geeft iets herkenbaars: gewoon mensen onder elkaar zijn en soms direct helpen zonder het hinderlijke wijsvingertje van de beroepshelper, die zich afvraagt hoe en of dat dan allemaal maar kan, zonder diagnose, zonder behandelingsplan, enfin zonder alles wat de ware maatschappelijk werker siert.

En hoe zitten wij daar dan tussen? *Welzijnsbevordering* is in onze verre van eenvoudige maatschappij een grote zaak, die asjeblieft deskundig moet worden aangepakt, maar waarvan het resultaat toch wel moet zijn, dat we wat plezieriger met elkaar leven. En dat doen we nu eenmaal niet formeel-organisatorisch, maar daar waar we als mensen elkaar tegenkomen. En juist op dat terrein kunnen leden van een organisatie, die het maatschappelijk werk wil uitvoeren, een eigen bijdrage leveren. Humanitas groeit een beetje naar een dubbele structuur toe: enerzijds een werkstructuur waarin de beroepskrachten hun basis vinden, anderzijds de verenigingsstructuur die dit mogelijk maakt. Daarbij doet zich in

toenemende mate de vraag voor, wat de rol van de leden nog kan zijn, naarmate het zwaartepunt van ons werk naar de vakkracht verschuift. Als we die leden tenminste anders dan alleen als donateurs en contribuanten beschouwen. En dat doen we in Humanitas. Men kan veilig stellen dat de meerderheid van onze leden met zijn aansluiting de bedoeling heeft de veelvormigheid van onze vereniging niet tot de diverse vakspecialisaties beperkt te houden. Trouwens waarom zou iemand die hulp aan medemensen wil bevorderen zijn bedoelingen laten ophouden bij hulp die alleen een vakman kan geven. In de praktijk zien we ook vrijwilligersarbeid die door groepen leden zelf wordt verricht. Wat we daarmee bedoelen wordt heel goed geïllustreerd in het artikel in dit blad: 'Twintig jaar bejaardenwerk in de oudste stad van Holland'. Wel blijkt ons vaak dat medewerkers als deze de behoefte hebben aan de mogelijkheid tot vakkundig consult aan een functionaris die, als steeds aanwezig organisatorisch middelpunt, het de nogal eens wisselende groep vrijwilligers mogelijk maakt hun activiteiten met regelmaat voort te zetten.

Het is echter nog maar de vraag, of de opgeleide maatschappelijke werkers, gezien hun hele beroepshouding en opleiding, geschikt zijn om het hierboven beschreven type van vrijwilligerswerk te 'coachen'. Het probleem is namelijk dat de beroepskracht wel, in het kader van zijn eigen werk, de vrijwilliger 'inschakelt' voorzover dat in een deskundige behandeling past. Het omgekeerde ligt minder voor de hand. Toch is het niet ondenkbaar dat er een groot veld van sociale hulpverlening is, waar niet-opgeleide mensen, U en ik, bijzonder waardevol werk kunnen doen, mits dit van een vast punt uit zou worden georganiseerd en deskundig begeleid. ('Door wie,' gaan we ons dus nu afvragen.)

Binnen de *welzijnszorg* weer een plaats geven aan het solidariteitswerk is dan de opgave die hierin ligt opgesloten.

Kortom: 'Laten we wel wezen...'

G. EBBELING

Van de oprichting af, in 1947, heeft de afd. van Humanitas in Dordrecht begrepen, dat het mede tot haar taak behoorde de zorg voor de ouden van dagen op zich te nemen. Het heette toen nog 'Oudeliedenzorg'. Eén van de eerste activiteiten, die men ondernam, was het organiseren van filmvoorstellingen, waarvoor een heel grote belangstelling bleek te bestaan. Dank zij de steun van gemeentewege en de gulle medewerking van de directies van de plaatselijke theaters konden zo'n 400 gegadigden om de veertien dagen naar de bioscoop.

Op verzoek van het bestuur van de plaatselijke Bestuurdersbond werd getracht een ontspanningslokaal te vinden voor 'ouden van dagen'. Ofschoon de ingestelde studiec commissie tot de slotsom kwam, dat zoiets lang geen eenvoudige zaak was, werd ook dit plan, dank zij de steun van ettelijke particuliere en gemeentelijke instanties, gerealiseerd, al hoopte de foyer van Luxor slechts een noodoplossing en vonden alleen de rond 50 mannen hier hun ontspanning.

In het jaarverslag van 1952 lezen we, dat de belangstelling voor de filmprogramma's in de beide bioscopen steeds toeneemt en dat ongeveer 630 liefhebbers wekelijks de voorstellingen bezoeken. Er blijkt een tweede ontspanningszaal in bedrijf te zijn en men heeft reductie weten te verkrijgen voor de bejaarden, die de voetbalwedstrijden van een paar plaatselijke clubs plegen bij te wonen.

Het bestuur van de afdeling Bejaardenzorg begreep reeds toen heel goed, dat pas een klein stapje was gezet op de weg, die moest leiden naar een dienstverlenend instituut, dat volledig in de behoefte voorzorg. Een behoefte, die én door de organisatoren én door de bejaarden, duidelijk werd onderkend. Maar ja, men stampt dergelijke dingen niet zo een, twee, drie uit de grond. En er moeten heel wat moeilijkheden worden overwonnen om het gewenste doel te bereiken en wie ook met dit bijtje hakt, behoeven we niet te vertellen waar die obstakels liggen. Maar naarmate we verder bladeren in de jaarverslagen zien we dat dit prachtige werk steeds groeit, dat van overheidswege guller wordt gesteund en dat de vrouwelijke leden, die zich pro deo voor dit onderdeel van de Bejaardenzorg beschikbaar stellen, zich in ruime mate aanmelden, zodat zelfs een wachtlijst moet worden aangelegd. In '54 gaan 140 oudjes op stap naar Vierhouten en schrijft de secretaris, dat het bestuur zich er terdege van bewust is, dat de oplossing van 'de vrije tijdsbesteding tijdens de ouderdom' nog niet gevonden is. Een gezonde conclusie naar mijn smaak en die getuigt van het besef, dat er nog heel wat moet gebeuren.

In de volgende jaren blijkt het bioscoopbezoek steeds te stijgen, de beide sociëteiten worden uitstekend bezocht en als nieuwe activiteit is er een bijeenkomst op nieuwjaar.

Maar het belangrijkste feit is wel, dat in samenwerking met de UVV, tussen twee haakjes een coöperatie die nog steeds op prettige wijze functioneert, een sociëteit voor bejaarde vrouwen in het leven wordt geroepen.

Het bejaardenwerk blijkt zich in de volgende jaren steeds uit te breiden en te verdiepen, al moet men wel eens teleurstellingen incasseren. Maar er is een ministeriële uitspraak die luidt: dat moeilijkheden er zijn om ze te overwinnen. Zo denkt het bestuur van deze sectie er kennelijk ook over en de resultaten spreken voor zich zelf. Naast de jaarlijkse dagtocht gaan 50 bejaarden een week met vakantie naar de Paasheuvel in Vierhouten. Er komt nog een recreatiezaal bij. Een boottocht naar Loevestein. Deskundigen houden lezingen. En natuurlijk gaan de feestdagen niet onopgemerkt voorbij.

De invoering van de Algemene Ouderdomswet is voor de bioscoopdirecties aanleiding niet langer gratis toegangsbewijzen beschikbaar te stellen. Er

VERVOLG OP PAGINA 4

TWINTIG JAAR BEJAARDEN- WERK IN DE OUDSTE STAD VAN NEDER- LAND

Het hoofddaccent van dit nummer valt op het nog wat vage begrip *welzijnszorg* (U weet: 'De Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk heet tegenwoordig: De Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn'). We gaan dit begrip niet uitdiepen, dat doet de geschiedenis wel voor ons, maar de redactie wil wel graag enkele aspecten van het leven in onze vereniging, die met dit 'wel-zijn' te maken hebben, naar voren halen. De laatste tijd worden de contouren van de arbeid die wij op verschillende terreinen verrichten beter zichtbaar. Wij achten dit een goede ontwikkeling. We zien steeds duidelijker het verschil tussen ons 'maatschappelijk werk' en ons (vrijwilligers-)werk dat we bewust een ander naam geven; 'sociale hulpverlening' zeggen we sinds ons laatste congres, en dan bedoelen we het vrijwilligerswerk bij uitstek, zoals dat in het stukje hiernaast wordt beschreven. We bedoelen daarmee niet (zie Ebbeling in zijn hoofdartikel) de werkzaamheden van vrijwilligers die hun bijdrage in het kader van het beroepsmaatschappelijk werk leveren. De door de maatschappelijk werker 'ingeschakelden', zoals Ebbeling dat uitdrukt. Het artikel hier geeft een goed beeld van het ontstaan, de vooruitgang en het doel van de door een groep leden verrichte uiterst nuttige sociale hulpverlening, die in beginsel in alle afdelingen mogelijk is. De bevordering van het 'welzijn' van een grote groep bejaarden.

BEHOEFTE AAN EIGEN INBRENG EN VERANTWOORDELIJKHEID IN DE WELZIJNSZORG

door L. O. ten Cate (overgenomen uit de gebundelde samenvatting van de gehouden inleidingen op de 'Participatie-conferentie' van de Wiardi Beckman Stichting)

De man, die de discussie heeft verrijkt met het woord 'welzijn' was slim en aardig tegelijk. Slim was hij, omdat hij het inzicht 'geld is ook niet alles' in andere woorden op het juiste moment heeft verbreid. Aardig was hij, omdat alleen aardige mensen zo'n gedachte tot grondslag van beleid kunnen bevorderen in een tijd, waarin iedereen voornamelijk uit schijnt te zijn op meer en meer van alles en nog wat.

Het is natuurlijk verder wel een onmogelijk woord. Dat blijkt als u doet wat u met werkwoorden kunt doen: vervoegen. 'Welzijn': onbepaalde wijs. 'Ik ben wel': eerste persoon enkelvoud o.v.t.t. Enzoverder. Hoe gek het werkwoord 'welzijn' is, blijkt als je vragen stelt. 'Bent u wel?' Net zo'n vreemde vraag als: 'Bent u gek?' maar niettemin veel minder gebruikelijk. 'Welzijn' is een woord uit de beheerstaal.

EEN DERDE BEJAARDENHUIS TE ROTTERDAM

Op 5 mei 1967 opende Humanitas te Rotterdam zijn derde bejaardencentrum, het Gerrit Spronkershuis, officieel. Onze gelukwensen aan deze enorm actieve afdeling.

Wegens plaatsgebrek door de vele met elkaar verband houdende copy in dit nummer plaatsen wij een nadere beschrijving van dit huis in ons kaderorgaan.

PRAKTISCHE PROPAGANDA

Wij ontvingen een propagandafolder van de afdeling Enschede.

'In de beperking toont zich de meester!' Eén vel stencilpapier, dichtgevouwen. Binnenin een goed en eenvoudig verhaaltje dat de plaatselijke ontvanger opwekt lid te worden met een aanmeldingsbiljet dat afgeknipt moet worden. Buitenop aan één kant héél in het kort wat Humanitas is en wat het in Enschede doet. Geen woord te veel. Wel een telefoonnummer voor inlichtingen. Het grappige van dit spotgoedkope velletje papier vinden we dat de ontwerpers erin geslaagd zijn de voorkant zo opvallend in zwart-wit vignetjes te versieren dat iemand die het ding ziet liggen het eenvoudig niet negeren kan. Mooi? Nee. Ook niet lelijk. Wat heb je trouwens aan mooi als de propaganda niet 'in de gaten loopt'!!

En dat doet het. Zelfs nog op 10 meter afstand. Je krijgt bij het zien het gevoel of je van de overkant van de straat door een goeie kennis wordt aangeroepen. Onze gelukwensen met deze eenvoudige en praktische oplossing voor een plaatselijk ledenweringsfoldertje. En veel succes.

De Duitsers noemen dat, bijna onvertaalbaar: 'die Sprache der verwalteten Welt'. Onze taal zit vol van zulke woorden en er komen er meer, naarmate de welvaart stijgt, want stijgende welvaart verleidt tot veel geregel. 'Jeugdleader', 'maatschappelijk opbouwwerk', 'bedrijfsmaatschappelijk werker', 'ik stel mij voorzichtig op', 'inspraak', 'inbreng', 'bevoegdheid', 'machtsverdelingsregeling'. — enfin, er zijn honderden woorden, die de maatschappijstructuur weerspiegelen.

Grotendeels zijn het woorden, die een hiërarchie verraden, een verhouding tussen hoog en laag, boven en beneden, regelaars en profiteerders van het regelen. Het zijn ook bijna allemaal woorden, die eenrichtingsverkeer aangeven. 'Inbreng' is wel mooi, maar de noodzaak-ertoe wordt van bovenaf erkend; de vorm-waarin wordt door bovenaf bepaald; de grenzen-waarbinnen zijn niet gemarkeerd door de inbrengers zelf.

Zulke woorden en begrippen weerspiegelen een maatschappijstructuur, waarvan het zichtbaarste kenmerk is: toenemende ingewikkeldheid.

De daartoe leidende factoren zijn gemakkelijk herkenbaar. De bevolking groeit nog steeds snel. De techniek ontwikkelt zich nog veel sneller, evenals de beta-wetenschappen. De verbanden tussen de mensen worden beter. Communicatiemediën werken sneller en op groter afstand. De huiskamer, eens een beschermd domein, wordt door de wereld overspoeld. In de plaats waar ik woon heeft 88 procent van de gezinnen televisie. De resterende 12 procent krijgt dat apparaat ook nog wel, uitgezonderd de 17 snobs, die televisie beneden hun intellectuele waardigheid vinden.

Hun huis zit vol van wereld. Dag in dag uit treedt het geweld bij hen naar binnen. De regering wordt afgekraakt op de dag van haar beëdiging en wij zitten daar naar te kijken met een gevoel alsof het over een voetbalwedstrijd gaat. Die zijn er trouwens ook in overvloed en kanaliseren agressiviteit. Vietnam, Martin Luther King en de misdaden van Engelse soldaten tegen 'rebellens' in Aden: het speelt zich allemaal af tussen theetafel en boekenkast.

Dan neemt het inkomen toe en vriendelijke heren zorgen dat onze behoeften nog sneller toenemen. Mensen, die eergisteren nog niet wisten wat een 'deodorant' is, smeren die vandaag onder de oksels, omdat ook zij recht hebben op de frisse geur van het hogere inkomen. Om nog maar te zwijgen van dingen als de grotere auto, het tweede huis, iedereen een grill en de kleurentelevisie als het laatste status-teken. Corry Brokken in het rose is veel fijner dan Corry Brokken in het grijs en wij hebben allen recht op Corry Brokken, die niet meer het prerogatief mag blijven van de hogere inkomensklasse.

Er zijn meer van die zichtbare factoren, maar dit rijtje is al genoeg als steun voor de stelling, dat de samenleving ingewikkelder wordt. Het aantal belangen neemt toe, daarmee ook het aantal strijdende belangen en daarom moet meer en meer worden geregeld.

Regels zijn naar hun aard algemeen. De uitzondering valt tussen wal en schip. En elk mens is op zijn tijd een uitzondering. Hij wil dat ook zijn. Het is zijn meest menselijke behoefte individu te zijn, dus uitzonderlijk. En daarom gaat er geen dag voorbij of er is de een of andere regel, die hem dwars zit.

Regels regelen de collectieve billijkheid. Zij bedoelen de billijkheid van allen te vergroten. Dat kan alleen door onbillijkheid voor enkelingen te aanvaarden. Het particuliere belang moet wijken voor het algemeen belang.

Daar ligt een bron van voortdurend toenemende ergernis. Meestal neemt die ergernis toe bij de enkele mens. Maar zij

is er ook voor groepen, dus collectief. Groepsfrustraties zijn niet alleen de som van de frustraties van de leden van de groep. Hele groepen hebben collectieve ergernis, die niet in individuele ergernis te vertalen valt.

Voortdurende ergernis is onverdragelijk en zoekt om uitwegen. Er zijn, geloof ik, drie soorten uitwegen aan te wijzen:

1. conflict;
2. ontsnapping (meestal in onverschilligheid);
3. actief optreden om ergernis op te heffen binnen bestaande kaders, met daarbij inbegrepen de poging nieuwe kaders te maken.

'Welzijn' is te omschrijven als: 'Het gevoel, dat men binnen de gegeven maatschappelijke verhoudingen, in alle opzichten volkomen aan zijn trekken komt'. Er is op zo'n omschrijving veel af te doen. Ik zal daar meteen maar mee beginnen, want dat brengt ons midden in de discussie.

Het is een 'subjectieve' omschrijving. Het gaat in deze formulering om het 'welzijn', beoordeeld naar de normen van hem, die 'wel wil zijn'. Daar ligt direct het eerste grote probleem. Want 'welzijnsbeleid' kan alleen gevoerd worden naar boven-subjectieve normen, om niet te zeggen: objectieve normen. En wel, omdat het een beleid is, dat een beroep doet op nationale middelen, waarvan de besteding moet gebeuren via door de meerderheid aanvaarde maatstaven.

Een tweede bezwaar is, dat ook het subject zelf moeite heeft met het beoordelen van zijn eigen mogelijkheden. Ieder tekent zich zelf een beeld van zijn persoonlijkheid en vaak is dat heel anders dan anderen het zien. Veel mensen overschatten hun intelligentie. Nog meer misschien onderschatten daarbij die van anderen. De meesten hebben in elk geval van zich zelf een zeer gekleurde plaatje voor handen.

Er is daartegenover ook sprake van een drastische onderschatting van de eigen mogelijkheden. En die is een gevolg van de eeuwenlang bestaande structuur van inkomens- en vermogensverhoudingen. Wie slecht onderwijs kreeg leerde zijn kansen niet verkennen, laat staan gebruiken. In zijn volwassenheid kan hij niet weten wat hij zou kunnen, omdat hij nooit geconfronteerd is met zijn mogelijkheden. Dat leidt tot onbekendheid met eigen talenten, die in de samenleving collectief wordt voortgezet zolang het onderwijs niet verandert en creativiteit minstens zo zwaar laat tellen als parate kennis en handvaardigheid. Deze onbekendheid met eigen talenten is een enorm belangrijk maatschappelijk verschijnsel, een kwaad verschijnsel, dat frustraties doet voortbestaan en verbetering verhindert. Het con-

tinueert en beschermt de gevestigde verhoudingen.

Het maakt vooral de derde uitweg uit de voortdurende ergernis zo moeilijk: het actieve optreden binnen bestaande kaders en de poging nieuwe kaders te ontwerpen. Dat het niet moet via conflicten behoeft geen betoog. Conflicten van enige omvang hebben meestal tot gevolg, dat regels door andere regels worden vervangen. Zij heffen onlust hoogstens tijdelijk op, afgezien van de functie die zij voor de enkeling hebben als tijdelijk ontladingsmiddel.

Dat het niet moet via ontsnapping in onverschilligheid is ook duidelijk. Hoe meer onverschilligen, hoe groter de ruimte voor de centrale macht. Hoe meer mogelijkheden voor nieuwe regels, verdergaande regels en dus: hoe meer onlust-op-termijn. De derde methode dus. Maar hoe moet het dan met de middelen? Veel ergernis ontstaat uit het gevoel van machteloosheid van de enkeling. Ik alleen kan de oorlog in Vietnam niet laten ophouden. 12 miljoen van mijns gelijken in Nederland evenmin. Meedoen, dat is een ander woord voor: 'inbreng', heeft alleen zin, als er resultaat van te verwachten valt. Daarvoor zijn twee voorwaarden: geld en vrijheid.

Het geld moet deels van de individuen komen, doordat zij hun bestedingen veranderen, maar doorgaans is het niet mogelijk met dat geld veel te doen en dus moet de overheid bijspringen.

Doet de overheid dat, dan komt het aloude mechanisme van het bestedingstoezicht in werking. De overheid geeft geld en dus vindt zij, dat zij moet kunnen meepraten over de besteding, want zij heeft een verantwoordelijkheid tegenover haar eigen geldgevers: de burgers die belasting betalen.

Het bestedingstoezicht werkt preventief en repressief. Vooraf door het stellen van subsidievoorwaarden. Achteraf door de controle op de richtige uitvoering daarvan, met als stok achter de deur: intrekking van het subsidie.

Het woord 'verantwoord' is in deze sfeer niet van de lucht. De overheid is geen avonturier, ook al vinden allerlei mensen dat sommige ministers van financiën een gat in de hand hebben (of hadden, al naar uw persoonlijke voorkeur). De overheid doet geen gokjes op de goede wil en het talent van de subsidiabelen. Geld geven vermindert daardoor vrijheid en het zijn niet alleen de oude anti-revolutionairen, die daar bezwaar tegen hadden. Zij hebben destijds het mooi woord 'soevereiniteit in eigen kring' bedacht voor wat zij verlangden. Dat is nog steeds een met waarden geladen begrip. Het lijkt waardevoller te worden naarmate de maatschappij ingewikkelder wordt.

Wie helpt...?

Deze oproep in ons vorige nummer is niet tevergeefs geweest. U herinnert zich dat een kamer en verzorging gevraagd werd (liefst Amsterdam of omgeving) voor een heer van omstreeks zestig jaar, die alleenwonend op een éénkamerwoning, moeilijkheden ondervond als gevolg van zijn zwakke gezondheid.

Er zijn verscheidene brieven van leden van Humanitas binnengekomen, die de gevraagde hulp aanboden, en daarmee bleek voorlopig een oplossing gevonden te kunnen worden.

Onze hartelijke dank. Alweer is aangetoond dat Humanitas een vereniging is waarop zelden tevergeefs een beroep wordt gedaan.

Welnu, zo ontstaat een netwerk van beperkingen, waarbinnen de 'welzijnszorg' zich machteloos bevindt. Binnen die beperkingen is er alleen aan de rand van de maatschappelijke verhoudingen iets te doen en dan nog niet eens veel. Grondnorm voor de subsidiëring blijft, wat ze er ook van zeggen: de bestaande, de gevestigde orde. Dat leidt tot beperkingen, die ergernis vergroten en 'welzijn' vermindern.

Waar vrijheid wordt gegeven en geld niet onthouden, ontstaan allerlei initiatieven, die hoop geven. Vermindering van centrale macht en toezicht hoeft niet per se tot de chaos te leiden, al kan dat wel. Uit zulke initiatieven blijkt de behoefte aan eigen inbreng en aan eigen verantwoordelijkheid.

Sommigen, die werkzaam zijn in organen, die overheidssubsidies te verdelen hebben, vinden dat een zwakke redenering en een onbetrouwbaar uitgangspunt. Zij verlangen bewijzen en zekerheid. Dit zijn zonder proeven niet te geven, helaas. Daarom is het zo moeilijk iets te veranderen.

De middelen tot verbetering zijn volop aanwezig. Zij moeten in twee hoofdsor-ten worden onderscheiden: a. middelen op lange termijn; b. middelen voor de korte baan.

Op lange termijn is het voornaamste middel een drastische verandering van het onderwijs. Van de kleuterschool af tot en met de universiteit moet het onderwijs ruimte scheppen voor het risico van de creativiteit. Wie zijn mogelijkheden ontdekt, krijgt vanzelf de behoefte die mogelijkheden tot werkelijkheid te maken. Andersoortig onderwijs schept andersoortige behoeften en dat is dringend nodig in een tijd, waarin automatisering de mens de keus geeft tussen hartvervetende verveling of het uitbuiten van zijn talenten.

Op kortere termijn is het voornaamste middel: het experiment in volle vrijheid, met als enige beperkende voorwaarde: een nette afrekening en een rapportje over de resultaten.

Er moeten vrijwel voorwaardelose subsidies komen, sterk gedecentraliseerd, met in het uiterste geval alleen controle door de soevereine eigen kring. Wie wel eens heeft gezien hoe zuinig mensen, die iets willen, omspringen met het geld, dat zij daarvoor kunnen krijgen, verliest al een stuk van zijn angst voor verspilling. Verspilling zal er heus wel zijn. Dat is ook helemaal niet erg. Experimenten hebben in zich, dat zij kunnen mislukken. Dat levert dan wel negatieve kennis op. Maar in de sector van de welzijnszorg levert het bovendien nog activiteiten op, die zelfs als zij hun doel niet kunnen bereiken, mensen binden in een bezig zijn dat zij subjectief als zinvol ervaren.

Er moet naar mijn mening voor allerlei activiteiten op dat grote gebied van de welzijnszorg en het opbouwwerk een enorme experimenteerpot komen, met zo weinig mogelijk beperkingen in de toekenning van het geld.

Provo's zijn niet allemaal gek. Hoe goed zij zijn blijkt pas, als zij een beetje ruimte krijgen om waar te maken wat zij zeggen te willen. En lukt dat niet, dan weten wij meer over de provo's en zij meer over de mogelijkheden.

In de kunst geldt hetzelfde. Wat nieuw is komt moeilijk. De hulp daarbij is: vrijheid plus geld. In het opbouwwerk is het niet anders. Regionale welzijnsstichtingen en plaatselijke organen, van 'onderop ontworpen', zoals dat in de beheerstaal heet, mislukken altijd als er geen middelen zijn om iets te proberen.

Dit vereist bij de overheid (eerder nog bij de volksvertegenwoordiging) de moed, die ik het liefste: fantasie en humor noemen zou. Soms krijgt je het gevoel, dat de overheid daarover per definitie niet beschikt. Maar dat is voornamelijk een gevoel, ontstaan uit eerder geconstateerde ergernis.

Erkenning van de waardevolheid van de enkeling is alleen werkzaam als de gezamenlijkheid hem dan ook de middelen verschaft. In de subsidiesector zijn daarvoor nodig, regels, die zo weinig mogelijk regelen.

Dit zal opnieuw ergernis wekken, maar vermoedelijk creatieve ergernis. Het ergerniswekkendste misverstand is bij dit alles, dat 'welzijn' identiek is met 'aangepast zijn'. Die gedachte stelt de gevestigde orde als onaantastbare norm voorop.

De gevestigde orde deugt niet, omdat zij de mensen kort houdt. Zij houdt de ontplooiing van menselijkheid tegen. Dus moet zij veranderen.

De mensen moeten dat doen. De gevestigde orde moet daarbij helpen. Zij moet bereid zijn zich zelf te vervangen.

Ziedaar de cirkelgang van het probleem, waaruit de ontsnapping alleen mogelijk is met proeven, met experiment, met vallen, veel vallen en opstaan.

Vrijwilligershulp in Odijk

Het doet de redactie genoegen U ook een weergave voor te leggen van een gesprek met de voornaamste man van een vrijwilligersorganisatie, die de meesten van U van radiouitzendingen zullen kennen. Wij zijn ons ervan bewust dat iedere beroeps-maatschappelijk werker met betrekking tot vrijwillige hulpverlening van mens tot mens op deze wijze, een lange lijst met problemen kan opstellen. Wat de redactie voorschijns belangrijker acht is het signaleren van het verschijnsel dat er vele mensen in nood zijn die de weg naar het maatschappelijk werk niet kennen of niet kunnen vinden of die — het maatschappelijk werk bewust voorhand of halverwege het contact negerend — zich wenden tot een vrijwilligersorganisatie via de bijna anonieme introductie per radio. 'Laten we wel wezen', ook dit is een aspect van de behoefte aan mensenhulp dat de 'welzijnszorg' niet voorbij mag gaan.

Zo'n 10 kilometer ten zuiden van Utrecht ligt het plaatsje Odijk, waar ik naar toe moest, teneinde een gesprek te hebben met de heer D. Coppes, initiator en hoofdvoerder van de Stichting Correlatie, een organisatie die zich bezig houdt met het verrichten van vrijwilligerswerk. Ondanks mijn scepsis ten aanzien van de ligging van Odijk viel het allemaal nogal mee. „Big Brother” A.N.W.B. had voor een duidelijke richtingaanwijzing gezorgd en voor ik het goed en wel miste reed ik Odijk binnen. Een rustig vriendelijk dorpje van ± 900 zielen, met de kerk fier en stoer in het midden. Op mijn vraag waar ik het adres kon vinden werd mij door een plaatselijke bewoner, met een veelbetekenende blik in de ogen van: „Daar gaat er weer een”, duidelijk gemaakt waarheen ik mij moest begeven. Op de aangegeven plaats een rijtje huizen met op één daarvan een bord met de naam van de stichting. „Stichting Correlatie”. „Wat en hoe?” Met die vraag in mijn achterhoofd wilde ik een gesprek beginnen met de heer Coppes, een vitale veertiger, dynamisch, enthousiast, idealistisch met genoeg realisme om van ideeën tot daden te komen.

Hoe begin je aan zo iets? Het ontstaan van „Correlatie” is in wezen een simpele aangelegenheid geweest. De heer Coppes, tot voor kort priester, werd destijds in zijn werk nogal eens geconfronteerd met vele vormen van menselijke nood. Op initiatief van de A.V.R.O. werd op een goeie dag, bij wijze van experiment, aan een aantal geestelijken waaronder de heer Coppes, verzocht medewerking te ver-

lenen aan een radio-uitzending op Kerstavond waarbij van de deelnemers gevraagd werd na afloop van de uitzending beschikbaar te blijven om zo nodig mensen, die het op Kerstavond extra zwaar zouden hebben met hun persoonlijk noden en die na uitzending daarover konden opbellen, per telefoon te kunnen „opvangen”. Gezien het onvoorstelbaar grote aantal reacties was de uitzending geslaagd. Hij mislukte echter op het belangrijkste punt. De mogelijkheid om de vragers daadwerkelijk hulp te bieden ontbrak. Wat doe je in een bepaalde eenmalige situatie met een telefoon, je kunt enkele opwekkende en begrijpende woorden zeggen en daarna is het toch onherroepelijk „telefoon op de haak, volgende zaak”. Toen de A.V.R.O. het jaar daarop met eenzelfde verzoek kwam, was het antwoord van de heer Coppes en een hervormde collega negatief. Aan deze incidentele wijze van hulpverlening konden en wilden zij beiden niet meer meewerken.

Vrijwel in deze zelfde periode trad de heer Coppes uit het priesterambt. Dit bood hem de gelegenheid om hetgeen door hem één maal als nevenfunctie werd verricht nu als hoofdfunctie te gaan uitvoeren. Samen met een paar enthousiaste medewerkers werd de Stichting Correlatie in het leven geroepen. Het doel, eenvoudig maar zeer doeltreffend: Hulp bereikbaar maken voor degenen die er om verzoeken. Het uitgangspunt daarbij was, en nog steeds is, niet zelf de hulpverlening ter hand te nemen, maar er zorg voor te dragen dat de hulpvrager wordt verwezen naar één van de vele contactpunten waarover de Stichting in vrijwel iedere plaats beschikte. Soms slechts één, soms meer. Doel en werkwijze zijn dan uiterst simpel. De mensen die hulp nodig hebben komen vrijwel allen onder de aandacht van de Stichting, door hun reactie op de veertien-daagse radio-uitzending van de Stichting. Deze uitzending vormt als het ware de kurk waarop het werk drijft. Het systeem is vrij eenvoudig, aldus de heer Coppes. In een radiopraatje van ± 5 minuten worden een aantal aspecten van het werk van correlatie door de heer Coppes voor de microfoon gebracht, waarbij vooral de nadruk ligt op het appèl tot bijstand aan de mens in nood en het herkenbaar maken van die nood. De luisteraar die behoefte aan hulp heeft en niet weet waar hij die kan vinden, of waarvoor een eerdere poging tot hulp door anderen is vastgelopen, wordt in de gelegenheid gesteld om in eerste instantie telefonisch contact met de Stichting op te nemen. Van daaruit worden dan verdere afspraken gemaakt. De ervaring na een jaar werken heeft geleerd dat de „boodschap” tamelijk goed overkomt, gezien de vele telefonische reacties direct na de uitzending en de vele post die periodiek tot een paar dagen na de uitzending blijft binnenkomen. Men telt gemiddeld veertig reacties

per uitzending. Alle vragen om hulp worden in behandeling genomen. Getracht wordt zo spoedig mogelijk een oplossing te zoeken voor de meest voor de hand liggende problemen. Dat kan variëren van een gesprek tot het bemiddelen e.g. verwijzen naar instellingen of personen bij wie verdere hulp te krijgen is. Verwijzingen hebben betrekking op huwelijksmoeilijkheden (komt nogal vaak voor), huisvestings- en financiële problemen. Al deze hulp wordt op vrijwillige basis verleend. De diagnose en het behandelplan worden opgesteld door een kleine commissie van het stichtingsbestuur, die vrijwel iedere aanvraag onder ogen krijgt. Dus geen dure organisatie, bureaus etc. Een simpele kamer met een paar telefoons thuis bij de neer en mevrouw Coppes, die vrijwel het leeuwendeel van het werk opknappen, vormen het instrumentarium. Hoe eenvoudig dan ook toch blijven de telefoon, porti en het levensonderhoud van de familie Coppes, kosten die gedekt moeten worden. De Stichting is er in geslaagd om naast de groep van actieve hulpverleners ook een groep „supporters” om zich heen te verzamelen die bereid zijn om door middel van een financiële bijdrage het werk van de Stichting te steunen.

Een werk dat zich steeds blijft uitbreiden, zó zelfs dat overwogen moet worden in hoeverre de opzet van de Stichting al dan niet moet worden aangepast aan de eis tot meer en beter beroepsmatig hulpverlening. Want bij alles wat men doet, blijft men realist en ziet men de vraag onder ogen of het apparaat niet zou moeten kunnen beschikken over een aantal deskundigen, die ten dienste van het werk, vooral voor de moeilijke gevallen, kunnen worden ingeschakeld. Dat is nogal een belangrijke vraag waar vooralsnog geen antwoord op kan worden gegeven. Voorlopig blijft men werken op de wijze zoals men gestart is. De contacten met instellingen waarheen verwezen kan worden, worden uitgebreid. Vrijwillige hulpverleners, die zich aanbieden, worden onderzocht op hun bruikbaarheid, en de hulpvrager wordt zo goed mogelijk geholpen.

Tijdens het gesprek moest ik onwillekeurig denken aan het werk van Humanitas. Ook hier een vereniging die zich bezighoudt met de hulpverlening. Het verschil is echter nogal duidelijk. Wij hebben een groot deskundig beroepsapparaat tot onze beschikking dat in geëigende gevallen de juiste hulp kan bieden. Toch is bij uw rapporteur wel iets blijven hangen van de geest van „Correlatie” die vanuit een stuk menselijke beweging hulp biedt zonder speciale deskundigheid; een hulp waaraan toch maar, gezien de reacties, nogal veel behoefte is. Ik dacht daarbij de geschetste ervaringen ook voor Humanitas van belang zijn. Naast het instandhouden van een goed lopend beroepsapparaat is er voor Humanitas nog voldoende te doen en wel voor al die leden die, vanuit hun menselijke beweging en gevoel van verantwoordelijkheid, bereid zijn medemensen te helpen.

Het was op een van die in Nederland zo zeldzame mooie warme lenteochtenden dat ik naar Odijk ging. Van Odijk zelf, een oase van landelijke rust vlak bij een snelweg, had ik nog nooit gehoord. Ik maakte er kennis met een stuk werk waarvan ik eveneens nauwelijks notie had. Geen van drieën zal ik licht vergeten.

De Stichting Correlatie is ook voor mij gaan leven, dank zij het enthousiasme, waarmee de heer Coppes mij het een en ander uit de doeken deed. Vrijwilligerswerk in Odijk — het is voor mij althans een levend begrip geworden.

R. DE PAAUW.

* (noot: Deze titel is bedacht door de W.B.S. Ik zou het liever noemen: 'Leven mag best prettig zijn')

LEDEN VAN HUMANITAS

Hebt u al loten gekocht? (en verkocht?) Er zijn nog loten!
Koop ze bij Uw secretaris of bestel per giro vóór 26 juni

De trekking is op 30 juni a.s.
Er zijn nog niet genoeg loten verkocht!

HOOFDPRIJS IN CONTANTEN: F 30.000,-

**2E PRIJS: RENAULT R 8, TER WAARDE
VAN F 6.000,-**

**3E PRIJS: VOLAUTOMATISCHE
WASMACHINE, WAARDE F 1.000,-**

en nog 395 andere kansen, stuk voor stuk de moeite
waard: fietsen, naaimachines, mixers enzovoortenzovoort!

ZET IN EN WIN NOG F 5.000,-

EXTRA ER BOVENOP!

Doe een goed werk
en neem een prachtkans!

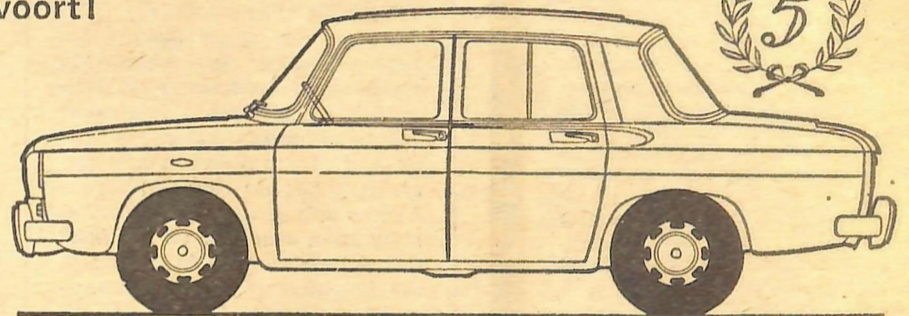
NATIONALE "HUMANITAS" LOTERIJ "UW LOT VOOR HUN LEVENSLIJST".

**EEN ZEE VAN PRIJZEN,
PRIJS PER LOT: F 1,-**

Doe mee aan de prijsvraag „Voorspelen win”.
Heel gemakkelijk: nummer voorspellen, in-
vullen op strook. Ieder lot heeft zo'n strook.
Iedere deelnemer heeft kans op f 5000,- extra!
Invullen. Opsturen. Meedoen!

Neem veel kansen! Bestel veel loten! Per
postgiro op no. 66.80.00 t.n.v. HUMANITAS,
Amsterdam of per postwissel aan zelfde
adres. Vermeld duidelijk Uw naam, adres en
het gewenste aantal loten. Betaal ineens een
kwartje extra, dan bent U zeker van een trek-
kingslijst. Trekking: vóór 30 juni 1967

Goedgekeurd door de Minister van Justitie
bij beschikking no. LO 650/115/127. dd. 14
dec. 1966. Aantal loten 350.000, genum-
merd van 100.001 t/m 450.000

VERVOLG VAN PAGINA 1

TWINTIG JAAR BEJAARDEN- WERK IN DE OUDSTE STAD VAN NEDERLAND

komt echter een regeling met de ge-
meente tot stand, die het mogelijk
maakt, dat de bejaarden tegen gere-
duceerde prijs een aantal filmverto-
ningen kunnen bijwonen.

Ik mag u niet vermoeien met op te
sommen wat er in de volgende jaren
zoal is geschied. Als we hebben be-
reikt, dat de lezer een indruk krijgt
hoe in Dordrecht het Bejaardenwerk
is gegroeid tot wat het nu is en dat
we beseffen, dat ondanks het feit dat
we stellig het een en ander hebben
bereikt, en er toch nog lang niet zijn,
dan hebben we naar ons beste weten
aan de gestelde opdracht voldaan.

Volstaan we tot slot met enige alge-
mene opmerkingen, die mogelijk an-
deren prikkelen tot een wederwoord.
Op gezette tijden worden pogingen
ondernomen dit ontspanningswerk
wat meer „inhoud” te geven als u be-
grijpt wat ik bedoel. In de praktijk
blijkt, dat in de mannensoos niet veel
meer wordt gedaan dan kaarten, bil-
jarten en dammen. Ongetwijfeld even-
zoveel factoren, die ontspannen en
met liefde, om niet te zeggen met
hartstocht, worden aangewend. En die
we onze oudjes van harte gunnen.
Maar toch... de dames tappen uit
een ander vaatje. Onder leiding van
het comité van Humanitas en UVV
worden de middagen besteed aan zang,

voorlezen, breien en handwerken en
toneelspelen. Oordeelt u zelf.

Zeer zeker vermeldingswaard is de op-
richting van een Bejaardenkoor onder
leiding van mevrouw C. C. Kock-
Willes, dat ruim zestig leden telt en
met succes naar buiten treedt. Onlangs
is naar aanleiding van een optreden
in het Bejaardentehuis Thureborgh
aldaar eveneens een bejaardenkoor tot
stand gekomen. Sedert enige jaren
zijn we ook een toneelclub rijk, die
reeds op het scherm van haar artis-
tische kwaliteiten deed blijken. Er is
een bibliotheek, waarvan een redelijk
gebruik wordt gemaakt en er wordt
bejaardengymnastiek gegeven.

Ik moet de verleiding weerstaan om
een opsomming te geven van het pro-
gramma, dat in het gepasseerde jaar
is afgewerkt. Maar ik kan u verzeke-
ren, het is heel wat!

Twee dingen mogen niet onvermeld
blijven:

- 1e. Op het ogenblik bewijzen de pre-
sentielijsten, dat in het wintersei-
zoen de beide herensociëteiten
door ruim 20.000 bejaarden werden
bezoekt;
- 2e. dat de éne vakantieweek in 1957
is uitgedijd tot zes weken;
- 3e. dat er momenteel Engelse lessen
worden gegeven, waarvoor een
onverwacht grote belangstelling
bestaat.

De burgemeester van Dordrecht, mr.
J. J. van der Lee, en zijn echtgenote,
die daadwerkelijk bij Bejaardenzorg
betrokken is, alsmede andere gemeen-
telijke autoriteiten, stimuleren ons
werk. En om het nog eens met nadruk
en duidelijk te herhalen: van de zijde
van de bejaarden wordt dit werk op
hoge prijs gesteld en de animo, of lie-
ver de liefde, waarop tal van dames
zich inzetten, is boven alle lof verhe-
ven en omdat de schrijver van dit
summiere overzicht slechts zijdelings
bij dit werk betrokken was, en toch
meermalen een kijkje achter de scher-
men kon nemen, mag hij zijn grote
waardering niet onder stoelen of ban-
steken.

CHR. WALSON

Collectanten van 'topklasse'

De heer Th. Haven, de penning-
meester, schreef ons:

De jaarlijkse collecte heeft dit
jaar f 4800,- opgebracht bij de
afd. Heerenveen van 'Humanita-
tas'.

Naar aanleiding hiervan is mij
door u de vraag gesteld, hoe het
ons gelukt is om een dergelijk
groot bedrag bij elkaar te krij-
gen. Het antwoord is eigenlijk
eenvoudig. Het hele afdelingsbe-
stuur zet zich hiervoor in, met
een 130-tal collectrices.

Het wordt door ons als volgt
georganiseerd. De penning-
meester heeft de gemeente in-
gedeeld in wijken. Ongeveer 3
maanden vóórdat de collecte
wordt gehouden, gaat hij de di-
verse wijken, tot ongeveer zes
blokken samenvoegen, dan
gaat hij bekijken wie hier vorig
jaar gecollecteerd heeft en aan
de hand daarvan, laat hij de
bestuursleden ieder zo'n blok be-
werken en proberen om dezelfde
collectrices te bewegen wederom
hun medewerking te verlenen.
Ze krijgen hier plusminus een
maand de tijd voor.

Aan de hand van de binnenge-

komen lijsten gaat de penning-
meester de wijken indelen. Hij
kan dan zien hoeveel collectri-
ces hij te kort komt.

Vervolgens gaan de voorzitter
en penningmeester proberen,
deze leemten op te vullen en zij
rusten niet eerder voor dit vol-
ledig gelukt is. Er wordt dus
geen straat overgeslagen met
collecteren.

Enkele dagen voor de collecte
worden alle collectrices voorzien
van alle benodigdheden plus
een circulaire waaruit ze alle
gegevens kunnen halen over
het doel waarvoor ze collecte-
ren. Verder wordt er een inge-
zonden stukje geplaatst in de
plaatselijke bladen, met een
opwekking om zoveel mogelijk
voor dit werk te offeren.

Het is niet allemaal zo gemak-
kelijk als het hier voorgesteld
wordt. Er moet heel wat werk
worden verzet, om alles slui-
tend te krijgen. En dan kom-
men we meteen tot de kern van
de zaak, n.l. zoveel mogelijk ac-
tiviteit ontplooiën en dan komt
het wel voor elkaar die collecte.